

Hvordan arbejder Naturstyrelsen med klima-lavbundsprojekter?

Januar 2024 **Hvad er et klima-lavbundsprojekt?**

I et klima-lavbundsprojekt bliver kulstofrige lavbundsjordene taget ud af drift, og vandstanden på arealerne hæves. Vådgøring reducerer udledning af CO₂ og andre klimagasser fra arealerne. Klima-lavbundsprojekter bidrager til det nationale mål om at reducere Danmarks udledning af skadelige drivhusgasser med 70 % frem mod 2030. Klima-lavbundsprojekter bidrager samtidig til et bedre vandmiljø, mere og bedre natur og øgede muligheder for friluftslivet. [BEK nr. 1206 af 26/09/2023](#) fastlægger rammer og fastsætter kriterier for klima-lavbundsprojekterne.

Hvordan bliver et klima-lavbundsprojekt til?

Projekterne kræver lokal opbakning, da projektarealerne er privat ejendom, og det er frivilligt for lodsejerne at deltage i projekterne. Naturstyrelsen undersøger og opsøger projektmuligheder og tager kontakt til lodsejere for at få opbakning til et projekt. Inden kontakt til lodsejere vil Naturstyrelsen have koordineret med den lokale kommune og indgået i dialog med landbrugets organisationer. Et tæt samarbejde skaber mulighed for synergieffekter og dermed for at understøtte flere interesser i lokalområdet. Et klima-lavbundsprojekt tager mellem 3-7 år og indeholder flere faser, der tidsmæssigt ligger i forlængelse af hinanden: *Samtaler med lodsejere og kommuner, projektbeskrivelse, opkøb af ejendomme og jordfordeling, teknisk og biologisk forundersøgelse, offentlige møder, lodsejerforhandlinger, myndighedsbehandling inkl. miljøvurdering, projektering, anlæg og tilsyn, indvielse og til sidst drift.*

Oftest gennemføres der flere jordfordelinger i forbindelse med et projekt, og erfaringer har vist, at det kan give gode løsninger på praktiske udfordringer. Det er Landbrugsstyrelsen, der forestår jordfordelingerne. Jordfordelingerne sikrer dels projektjord, men også mere dyrkningssikker jord og sammenhængende ejendom for den lodsejer, som deltager. Naturstyrelsen kan forud for eller i forbindelse med jordfordeling opkøbe ejendomme, for at fremme projektets mulighed for realisering. Naturstyrelsens ejerskab vil være midlertidigt og efter at projektet er færdigt, er det som udgangspunkt private eller andre som ejer jorden.

Naturstyrelsen analyserer og screener projektpotentialer grundigt for at minimere risiko for, at der ikke går midler tabt til forunderøgelser på steder, hvor projektet teknisk eller ejendomsrådgøring (lodsejeropbakning) ikke vil kunne realiseres. NST foretager øget kvalitetssikring af projektforslag og aflevering, for at sikre tilfredshed og opretholdelse af effekt i klima-lavbundsprojekterne. Naturstyrelsens lokale enheder er projektejere og kan gå i gang med et projekt, når der ligger et direktionsgodkendt mandat. I forbindelse med opnåelse af mandat redegøres der for projektets forventede budget, effekt og risiko og det sikres, at projektet lever op til de kriterier, som der er fastsat i klima-lavbundsprojektløsningsplanen.

Naturstyrelsen overholder generelle retningslinjer for budget og udgiftsopfølgning, udbud samt regler og retningslinjer for ejendomsopkøb mv. i forbindelse med projektindsatsen.

Hvordan finansieres et klima-lavbundsprojekt?

Klima-lavbundsprojekter har et politisk afsæt og er nationalt finansieret via bevillinger fra finanslov 2021 og 2022 samt midler fra Aftale om grøn omstilling af dansk landbrug af oktober 2021.

Et klima-lavbundsprojekt beskrives i detaljer i et mandatpapir, hvor budgettet for projektet ligeledes beskrives. Et mandatpapir skal godkendes af NSTs direktion. Et mandat og indeholdende budget er endeligt, men der kan ske ændringer i forhold til periodiseringen af udgiftsposter inden for projektets levetid. Væsentlige ændringer i et projekts forudsætninger kræver fornyet direktionsgodkendt mandat. Jf. anmærkningstekst til finanslovens § 23.31.04.45. *Udtagning af landbrugsjord* er Naturstyrelsen bemyndiget til at anvende bevillingen til forundersøgelser og projektledelse, jordfordeling, køb af arealer og ejendomme, lodsejerkompensation mv. Der kan endvidere afholdes udgifter til etablering af muligheder for offentlig adgang til projektområder. Projektarealerne planlægges som udgangspunkt videregivet efter projekternes afslutning med henblik på genanvendelse af midlerne til videre udtagning af landbrugsjorder. Ved salg vil der blive tinglyst servitutter, som begrænser den landbrugsmæssige anvendelsesmulighed. I særlige situationer kan arealer beholdes i offentligt eje, hvis det skønnes, at de herved kan bidrage til opnåelse af væsentlige natur-, miljø- eller friluftsmæssige formål af betydning for samfundet.

Hvordan er indsatsen for naturprojekter organiseret i Naturstyrelsen?

Naturstyrelsen er til stede i hele landet fordelt på 16 lokale enheder. De lokale enheder har den daglige forvaltning af Naturstyrelsens arealer og er kendte i lokalsamfundet.

Klima-lavbundsprojekterne er forankret i Naturstyrelsens hovedkontor, hvor enheden Naturprojekter ledes af naturprojektchefen. Enheden Naturprojekter understøtter de lokale enheders projektledelse gennem faglig sparring, kvalitetssikring, paradigmer for aftaler og udvikling af projektideer. Naturprojekter har ansvaret for den landsdækkende koordinering og styring af projektindsatsen, herunder fremdrifts- og udgiftsopfølgning. Denne understøttelse og styring sikrer fremdrift og en høj grad af professionalisme i projekterne.

Projektlederne på 16 lokale enheder har den lokale kontakt til kommuner, organisationer og lodsejere. Projektlederne gennemgår kurser i projektledelse, udbud, kodex VII, God adfærd i det offentlige mv. for sikring af god forvaltning. På basis af det samarbejde kan der identificeres nye projekter og sikres udtagning af kulstofrige lavbundsprojekter.